

עין משפט ונר מצוה

קבו א מיי פ"א מה'ל שמיטה ה"א סמג עשין קג טו"ע יו"ד סי' יג טע"ז ה':

קבו ב מיי פ"ג שס ה"ל"ד סמג שס טו"ע יו"ד סי' כד סעיף טו:

קבו ג מיי שס ה"ל"ט ופ"ג מה'ל שאר אבות הטומאה ה"א סמג שס טו"ד סימן כז: קבו ד מיי פ"ז מה'ל פסולי מוקדשין ה"ג:

רבינו גרשום

אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה בפרק השוחט מחלוקת: נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה. כלומר אע"ג דשחיטה חשובה כמחה: מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה דרינו למלוק בצפורן ויזין דמלק בסכין פסל את המליקה וחשוב כמת מאליו ונשברה מפרקת ורוב בשר עמה: ואי אמרת טרפה וכו' כלומר ואי אמרת נשברה מפרקת ורוב בשר עמה ושחיטה טרפה תהני לה סכין במליקה דנשבר' מפרקת לטהרה תהני לה: אמרי התם בשנשברה משום דלאו שחיטה היא כלל כו' כלומר אפי' הימא נשברה מפרקת ורוב בשר עמה ושחיטה אינה אלא טרפה ואי אמרת במליקה נמי תהני לה סכין לטהרה מיד נבילה משום דלאו שחיטה היא מפני שהוא מחליד שחוקת הימנים מטטה למעלה: ובה אמר מפני שהוא דורס. כלומר שאינו מוליך ומביא דאין דינה של מליקה להיות מוליך ומביא: מאן דאמר מפני שהוא מחליד מ"ט לא אמר מפני שהוא דורס קסבר מוליך ומביא כשר וחוא היה מוליך ומביא: לאפוקי חך דמגלי. כלומר שובר מפרקת ואח"כ מוליך ג"א מולקן הסימנין: וכי מתה עומד ומולק כלומר אגן אמרינן נשברה מפרקת ורוב בשר עמה [נבלה] והוא שובר מפרקת ורוב בשר עמה מתחילה קודם שימלוק: אי הכי עור נמי. כלומר עור נמי יהא מבדיל: כל המעכב בשחיטה וכו' ועור אינו מעכב בשחיטה דאי העור פגום במקום שחיטה אין שחיטתן פסולה אלא אימא כל שישנו בשחיטה וכו' ועור אינה בכלל שחיטה

ב:

מפני שהוא מחל"ד. פירש בקונטרס לאחר שנפרקו פרקי הענטשן כשנעץ הסכין תחת הענטס לפי שאין הענטס מתפשט לכאן ולכאן כדרך שאר צית השחיטה כשחוטכין אותו אלא עומד במקומו וכשחוקתן הסכין תחת הענטס הויא חלדה ^ט (ולפיכך) [ולפירושו] לא איירי בסכין רחבה ונראה דחשיב חלדה לפי ששוחט הסימנין ממטה למעלה ואפי' בסכין רחבה וצנחים פרק חטאת העוף (דף סח:.) פי' בקונטרס דמחליד לפי שנועץ ראשו של סכין משום שאינו רוצה לחתוך רוב בשר קודם הסימנים וכאן א"א לומר כן דקרי ליה מחליד אף על גב דס"ד שחוקת רוב בשר:

ותיקשי דך עולת העוף דבעיא שני סימנין. צין לרצון צין לר' אלעזר ^ט פרק דפי' בקונט':

שמואל כל הכשר בשחיטה כגדו בעורף כשר במליקה הא פסול פסול ההוא פליגא אמר זעירי גנשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה אמר רב חסדא אף **אנן נמי תנינא** ^גמלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה ואי אמרת טרפה הויא מליקתה זו היא שחיטתה תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה אמרי התם משום דלאו שחיטה היא כלל מאי טעמא רב הונא אמר מפני שהוא מחליד רבא אמר מפני שהוא דורס מ"ד מפני שהוא מחליד מ"ט לא אמר מפני שהוא דורס קסבר מוליך ומביא במליקה כשר ומ"ד מפני שהוא דורס מאי טעמא לא אמר מפני שהוא מחליד אמר לך חלדה היכי דמי ^גבחולדה הדרה בעיקרי בתים דמכסיא הכא הא מוגליא אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי וכי מתה עומד ומולק א"ל אביי ותקשי לך עולת העוף דבעיא שני סימנין וכי מתה עומד ומולק אמר ליה התם כדי לקיים בה מצות הברלה אי הכי עור נמי כל המעכב בשחיטה מעכב בהברלה וכל שאינו מעכב בשחיטה אינו מעכב בהברלה והא מיעוט סימנין לריבנן דלא מעכבי בשחיטה ומעכבי בהברלה אלא אימא כל שישנו בשחיטה ישנו בהברלה וכל שאינו בשחיטה אינו בהברלה מכל

הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט פסולה שחט את הוושט ונמצאת הגרגרת שמוטה ואין ידוע אם קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה זה היה מעשה ואמרו כל ספק שחיטה פסולה אלמא יש עיקור צעוף דהא צעוף קמייירי מדקתני שחט את הוושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה דעוף הכשרו בסימן אחד. ואי קשיא לך תמניתא אומניתא דהא דרמי צר יחזקאל תמניתא היא תריך הא כמאן דאמר יש שחיטה צעוף מן המורה"ש. וכיון דלא איפסיק הילכתא קיימא לן ^(י"ג טז.) צשל תורה הלך אחר המחמיר: **ורוב בשר**. שעל המפרקת מאחורי הוואר נפסקה עמו: **נבלה**. ומטמאה מיד אע"פ שהיא מפרקסת דמתה ממש היא ושחיטה דלאחר מכאן לא מטהרה לה מידי נבלה: **מלק**. עוף קדשים בסכין נבלה היא והאוכל נבלת עוף טהור מטמא צגדים שהוא לצוש צשעה צצולעה ולא צגדים שקודם לכן ולא צגדים שלבש אחר שהיא צמעיו ואין לה טומאת מגע לגמרי אלא טומאת צליעה זו לצדה וכולה ילפינן לה צתורת כהנים [אחרי פרק יא] מנבלה וטרפה לא יאכל לטמאה צה ^(ויקרא כג) וכתבי נמי ^(שס ז) והנפש^א אשר תאכל נבלה וטרפה צאורח וצגר וכבש צגדיו ורחץ צמים וטמא עד הערב וטהר וצעוף משחטעי קרא דתניא ^ב (לקמן דף ק.) יכול תהא נבלת צהמה מטמאה צצית הצליעה כגון תחב לו חצירו צצית צליעמו והוא לא נגע צה אשלא נטמא צבגעה וטומאת צית הקתרים לא מטמאי טומאת מגע וצטומאת משא נמי אינו טמא שלא זו עד צצלעה ת"ל לא יאכל לטמאה צה צה משמע מיעוטה מי שאין לה טומאה אלא אכילתה כדכתבי לא יאכל וכתבי צה כלומר צו צצצליעה ולא צצחרת יאחא נבלת צהמה צשטמאה צבגעה^ב כדכתבי ^(ויקרא יא) והנוגע צנצלתה וגו' הלכך על כרחך צעוף משחטעי יכול נבלת העוף טעמא מן הכתוב מהאי קרא ונבלת צהמה מק"ו מה העוף שאינו טממא צבגמו וצמשא מטמא צצית הצליעה צהמה צשטמאה כו' ת"ל צה צה אחה מיטמא צצית הצליעה ואי אחה מיטמא צנבלת צהמה צצית הצליעה ואס כן למה נאמר צצהמה והאוכל מנצלתה ^(שס) ליתן שיעור לנוגע ולנושא כשיעור אכילה דהיינו כזית וכולה מילתא מפרש התם דאין לה טומאה לנבלת עוף טהור אלא זו צלצד: ואי **אמרם**. נשברה מפרקת ורוב בשר עמה טרפה צעלמא הוה ולא נבלה והא מליקת סכין כיון דלאו מליקה היא הוה^ב כצובר מפרקתו כשמגיע לסימנין וחוקתן בסכין הרי זו כשוחט את הטרפה וקיימא לן צהעור והרועב ^(לקמן דף קח: ב') טרפה ששחטה אינה מטמאה ואע"ג צצשל מוקדשים אמרינן התם ^(קב:) דמטמאה והאי עוף נמי דקדשים היא ההיא מדרבנן היא וצהמה אצל טומאת צית הצליעה דעוף דמדלאורייתא היא לית לה דהתם אמרינן דטומאה מדרבנן צעלמא הוא: **מליקה הוא: מליקה הוא: מליקה הוא** ^(דף קח: ב') טרפה ששחטה היה וכשר לשחיטה: **סהני לה סכין**. כשמולק הסימן בסכין לטהרה מידי נבלה. ואי קשיא לוצציה ממתני' דקתני צמתני' השוחט מן העורף שחיטתו פסולה טעמא משום צצצית מפרקת היא ואיכא למימר דטרפה היא ולא נבלה: **שהוא מחליד**. לאחר שנפרקו פרקי הענטס ננעץ הסכין תחת הענטס לפי שאין הענטס מתפשט לכאן ולכאן כדרך שאר צית השחיטה כשחוטכין אותו אלא עומד במקומו וכשחוקתן הסכין תחת הענטס הויא לה חלדה: **מפני שהוא דורס**. ממש ולא מוליך ומציא דלאמרין לעיל ^(דף ב.) קוץ ויורד וזו היא מלואת: **מוליך ומציא במליקה כשר**. וההיא דמלק בסכין סתמא קתני לא שגא קוץ ויורד ולא שגא מוליך ומציא: **צעיקרי צמים**. קרו"ט צלע"ז: **הא מיגליא**. דאע"פ שאין הענטס מתפשט כל כך לגלות צית השחיטה מיהו הסכין נראה ומגולה כל זמן חתיכתו: **אי קשיא**. צהא מילתא דזעירי: **הא קשיא לי**. כיון דאמרת נבלה אלמא מתה היא הא דאמר רחמנא מליקה כשרה צקדשים וצעין חתיכת סימנין דלקמן ^(דף כא:). **וכי**. לאחר שהיא כמתה צצצצית הענטס ורוב צשר למה עומד ומולק שוב הסימנין אי אמרת צצלמא טרפה צעלמא הווא אי נשברה צלא מליקה אצל חיותא מיהא אית צה מש"ה הווא מליקת סימנין מליקה וטרפה ליכא למימר ו"שזה דרך הכשרה דאס לא שזה והניחה לאחר שעשה צה מעשה ^האין כאן טרפות וכן צכל השוחטין משנקב הוושט יש כאן מעשה טרפה וכי גמר שחיטתו מיתכשרא אס לא שזה שיעור שהייה אלא לזעירי דחשיב לה מתה מה הוא עומד ומולק: **וסקשי לך עולת העוף**. דאמרין לקמן צשמעתין ^[כא] דצעיא צ' סימנים: **וכי מסה עומד ומולק**. דהא י"ודאי עוף צחד סימן מתה ואמאי מעכב שני: **הסס**. לאו משום מליקה הוא אלא לקיים מלות הדלה כדילפינן לקמן צשמעתין ^[כא]: מומלקן והקטיר ^[א] מה הקטרה הראש צעלמו וצעלמו אף מליקה הראש צעלמו והגוף צעלמו: **אי הכי עור נמי**. לצדיל ויחמוך כל הראש אלמא תניא לקמן ^(דף כא:) שנים לרצנן ורוב שנים לר' אלעזר צר ר"ש אצל עור ליכא למ"ד: **כל המעכב שחיטה**. עור אינו מעכב שחיטה שאינו קודם שחיטה ניטל כל העור כשרה אצל סימנין שחיטה תלה צהו רחמנא ולכתחלה כולוה צעי כדתנן לקמן צהשוחט ^(דף כז.) הלכך גצי הצדלה מעכבי: **והא מיעוט סימנים לרצנן**. דלפינן לקמן צשמעתין אדרבי אלעזר צר ר"ש ואמרי דלא תסגי צבויש שנים אלא א"כ גמר כולן ואף על גב דלא מעכבי שחיטה:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

אצל למ"ד יש שחיטה לעוף מן הסורה. מתורה שנמסרה למשה על פה דהיינו הלכה למשה מסיני. ורבי אמרה דפליג אדרבי אלעזר צפ' השוחט ^(לקמן דף קח: כח.) דתניא רבי אומר וצחת כאשר צויתך ^[נדבשים יצ] מלמד שננטווה משה על הלכות שחיטה צעל פה ואע"פ שלא כתבו צתורה על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד צעוף ועל רוב שנים צצהמה אלמא יש שחיטה לעוף^א: **אדרבה אפכא מסתברא למ"ד** ^[יש] **שחיטה העוף מן הסורה איכא למימר דהכי אגמריה דאין עיקור: ואפי' למ"ד**. דיליף ליה התס"ז צהיקשא מוצאת תורת הצהמה והעוף^ב וגמר לעוף מצהמה מצי' למימר כדיון דהוצרכה שחיטת העוף צסיני דהא היקישא צסיני נאמרה אגמריה רחמנא למשה על פה דלענין עיקור לא ליהוי צצהמה: **אלא למ"ד אין שחיטה לעוף מן הסורה אלא מדברי סופרים מהינן גמר לה**.

כלומר אהיכא סמכי דאנן^ב דתקון ליה שחיטה מצהמה גמרו הילכך כולה מלתא^א צצהמה תקון: **"רצין צר קימי**. שס חכס: **לא אמרן** אלא **צמליקה**. כדיון דדרסה וחלדה לא פסלי צה עיקור סימנים נמי לא פסלי צה אצל שחיטה כו': **כל הכשר כו'**. כל הוואר הכשר לשחיטה כשר למליקה מאחוריו: **הא פסול פסול**. ואי צואר שנעקרו סימנין פסול לשחיטה היכי מתכשר צמליקה: **ההוא**.

דרבי ירמיה פליגא ^ט אדרבי צר קיסי דרבי ירמיה סבר דאף לשחיטה אין עיקור ולית הילכתא כמתניתא דרמי צר יחזקאל דהא תניא צפיריקין דלקמן ^(דף כח.) שחט את הוושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה נשמטה

שחיטה קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה זה היה מעשה ואמרו כל ספק שחיטה פסולה אלמא יש עיקור צעוף דהא צעוף קמייירי מדקתני שחט את הוושט ואח"כ נשמטה הגרגרת כשרה דעוף הכשרו בסימן אחד. ואי קשיא לך תמניתא אומניתא דהא דרמי צר יחזקאל תמניתא היא תריך הא כמאן דאמר יש שחיטה צעוף מן המורה"ש. וכיון דלא איפסיק הילכתא קיימא לן ^(י"ג טז.) צשל תורה הלך אחר המחמיר: **ורוב בשר**. שעל המפרקת מאחורי הוואר נפסקה עמו: **נבלה**. ומטמאה מיד אע"פ שהיא מפרקסת דמתה ממש היא ושחיטה דלאחר מכאן לא מטהרה לה מידי נבלה: **מלק**. עוף קדשים בסכין נבלה היא והאוכל נבלת עוף טהור מטמא צגדים שהוא לצוש צשעה צצולעה ולא צגדים שקודם לכן ולא צגדים שלבש אחר שהיא צמעיו ואין לה טומאת מגע לגמרי אלא טומאת צליעה זו לצדה וכולה ילפינן לה צתורת כהנים [אחרי פרק יא] מנבלה וטרפה לא יאכל לטמאה צה ^(ויקרא כג) וכתבי נמי ^(שס ז) והנפש^א אשר תאכל נבלה וטרפה צאורח וצגר וכבש צגדיו ורחץ צמים וטמא עד הערב וטהר וצעוף משחטעי קרא דתניא ^ב (לקמן דף ק.) יכול תהא נבלת צהמה מטמאה צצית הצליעה כגון תחב לו חצירו צצית צליעמו והוא לא נגע צה אשלא נטמא צבגעה וטומאת צית הקתרים לא מטמאי טומאת מגע וצטומאת משא נמי אינו טמא שלא זו עד צצלעה ת"ל לא יאכל לטמאה צה צה משמע מיעוטה מי שאין לה טומאה אלא אכילתה כדכתבי לא יאכל וכתבי צה כלומר צו צצצליעה ולא צצחרת יאחא נבלת צהמה צשטמאה צבגעה^ב כדכתבי ^(ויקרא יא) והנוגע צנצלתה וגו' הלכך על כרחך צעוף משחטעי יכול נבלת העוף טעמא מן הכתוב מהאי קרא ונבלת צהמה מק"ו מה העוף שאינו טממא צבגמו וצמשא מטמא צצית הצליעה צהמה צשטמאה כו' ת"ל צה צה אחה מיטמא צצית הצליעה ואי אחה מיטמא צנבלת צהמה צצית הצליעה ואס כן למה נאמר צצהמה והאוכל מנצלתה ^(שס) ליתן שיעור לנוגע ולנושא כשיעור אכילה דהיינו כזית וכולה מילתא מפרש התם דאין לה טומאה לנבלת עוף טהור אלא זו צלצד: ואי **אמרם**. נשברה מפרקת ורוב בשר עמה טרפה צעלמא הוה ולא נבלה והא מליקת סכין כיון דלאו מליקה היא הוה^ב כצובר מפרקתו כשמגיע לסימנין וחוקתן בסכין הרי זו כשוחט את הטרפה וקיימא לן צהעור והרועב ^(לקמן דף קח: ב') טרפה ששחטה אינה מטמאה ואע"ג צצשל מוקדשים אמרינן התם ^(קב:) דמטמאה והאי עוף נמי דקדשים היא ההיא מדרבנן היא וצהמה אצל טומאת צית הצליעה דעוף דמדלאורייתא היא לית לה דהתם אמרינן דטומאה מדרבנן צעלמא הוא: **מליקה הוא: מליקה הוא: מליקה הוא** ^(דף קח: ב') טרפה ששחטה היה וכשר לשחיטה: **סהני לה סכין**. כשמולק הסימן בסכין לטהרה מידי נבלה. ואי קשיא לוצציה ממתני' דקתני צמתני' השוחט מן העורף שחיטתו פסולה טעמא משום צצצית מפרקת היא ואיכא למימר דטרפה היא ולא נבלה: **שהוא מחליד**. לאחר שנפרקו פרקי הענטס ננעץ הסכין תחת הענטס לפי שאין הענטס מתפשט לכאן ולכאן כדרך שאר צית השחיטה כשחוטכין אותו אלא עומד במקומו וכשחוקתן הסכין תחת הענטס הויא לה חלדה: **מפני שהוא דורס**. ממש ולא מוליך ומציא דלאמרין לעיל ^(דף ב.) קוץ ויורד וזו היא מלואת: **מוליך ומציא במליקה כשר**. וההיא דמלק בסכין סתמא קתני לא שגא קוץ ויורד ולא שגא מוליך ומציא: **צעיקרי צמים**. קרו"ט צלע"ז: **הא מיגליא**. דאע"פ שאין הענטס מתפשט כל כך לגלות צית השחיטה מיהו הסכין נראה ומגולה כל זמן חתיכתו: **אי קשיא**. צהא מילתא דזעירי: **הא קשיא לי**. כיון דאמרת נבלה אלמא מתה היא הא דאמר רחמנא מליקה כשרה צקדשים וצעין חתיכת סימנין דלקמן ^(דף כא:). **וכי**. לאחר שהיא כמתה צצצצית הענטס ורוב צשר למה עומד ומולק שוב הסימנין אי אמרת צצלמא טרפה צעלמא הווא אי נשברה צלא מליקה אצל חיותא מיהא אית צה מש"ה הווא מליקת סימנין מליקה וטרפה ליכא למימר ו"שזה דרך הכשרה דאס לא שזה והניחה לאחר שעשה צה מעשה ^האין כאן טרפות וכן צכל השוחטין משנקב הוושט יש כאן מעשה טרפה וכי גמר שחיטתו מיתכשרא אס לא שזה שיעור שהייה אלא לזעירי דחשיב לה מתה מה הוא עומד ומולק: **וסקשי לך עולת העוף**. דאמרין לקמן צשמעתין ^[כא] דצעיא צ' סימנים: **וכי מסה עומד ומולק**. דהא י"ודאי עוף צחד סימן מתה ואמאי מעכב שני: **הסס**. לאו משום מליקה הוא אלא לקיים מלות הדלה כדילפינן לקמן צשמעתין ^[כא]: מומלקן והקטיר ^[א] מה הקטרה הראש צעלמו וצעלמו אף מליקה הראש צעלמו והגוף צעלמו: **אי הכי עור נמי**. לצדיל ויחמוך כל הראש אלמא תניא לקמן ^(דף כא:) שנים לרצנן ורוב שנים לר' אלעזר צר ר"ש אצל עור ליכא למ"ד: **כל המעכב שחיטה**. עור אינו מעכב שחיטה שאינו קודם שחיטה ניטל כל העור כשרה אצל סימנין שחיטה תלה צהו רחמנא ולכתחלה כולוה צעי כדתנן לקמן צהשוחט ^(דף כז.) הלכך גצי הצדלה מעכבי: **והא מיעוט סימנים לרצנן**. דלפינן לקמן צשמעתין אדרבי אלעזר צר ר"ש ואמרי דלא תסגי צבויש שנים אלא א"כ גמר כולן ואף על גב דלא מעכבי שחיטה:

מסורת הש"ס

א) ג"א רבא. רש"י.
ב) [נצחיים סח:] לקמן כח.
ג) [פסחים קיח:].
ד) [לקמן כז:].
ה) [ויקרא יא:] רבנן כ"ג.
ו) רבא. רש"י.
ז) אדרבה.
ח) כפי"א טקף: והא כמאן דלאר אין שחיטה לעוף מן הסורה.
י) נ"ל וכל נפש.
כ) [גדה מב:].
ל) [ולקמן עד. פה:].
מ) ר"מ.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה וכי לאחר וכו' מנשה טרפות אין כאן:
ב) תוס' ד"ה ויקשי וכו' לר' אלעזר ברי' שמעון פריך:

דעיי רש"י

קרו"ט. תורים.

מוסף רש"י

נשברה מפרקת. ואפילו מפרקסת (ובוח"ט סח.) מלק בסכין. מלק עוף קדשים בסכין נבלה. דאין מליקה אלא צצפורן [קשון כח.] ומליקה לא היא דצעלמו של סין צעין, ושחיטה לא היא דלאמרין מפני שהוא מחליד ומפני שהוא דורס (ובוח"ט סח.).

שיטה מקובצת

א) אלמא יש שחיטה לעוף מן התורה הסי"ד:
ב) הלכך כולה מלתא דעוף כבהמה תקון הסי"ד ומה"ד רבא בר קיסי:
ג) בה שלא נטמא בגבעה דמנען בית הסתרים לא מטמאה ובטומאת משא נמי אינו טמא שלא זו משם עד שבליעה:
ד) וכתבי בה כלומר בוו ולא באחרת וכו'.
ה) ג"ב ג"א בקצת ס"י כלומר בבליעה:
ו) שטמאה במגע עד שלא יאכלנה כדכתבי והנוגע בנבלתה וגומר:
ז) הוה ליה כשובר מפרקתה כשכביע לסימני' וחוקתן בסכין הרי זה כשוחט:
ח) מליקה וטרפה ליכא למימר שזהו דרך הכשרה דאע"ג דאם שזה והניחה לאחר שעשה טרפה הוויא טרפה היכא דגמריה למלחיה אין כאן טרפות:
ט) וכי מתה עומד ומולק דהא האי עוף:
טו) שפרקו פרקי הצעם נינעץ הסכין: